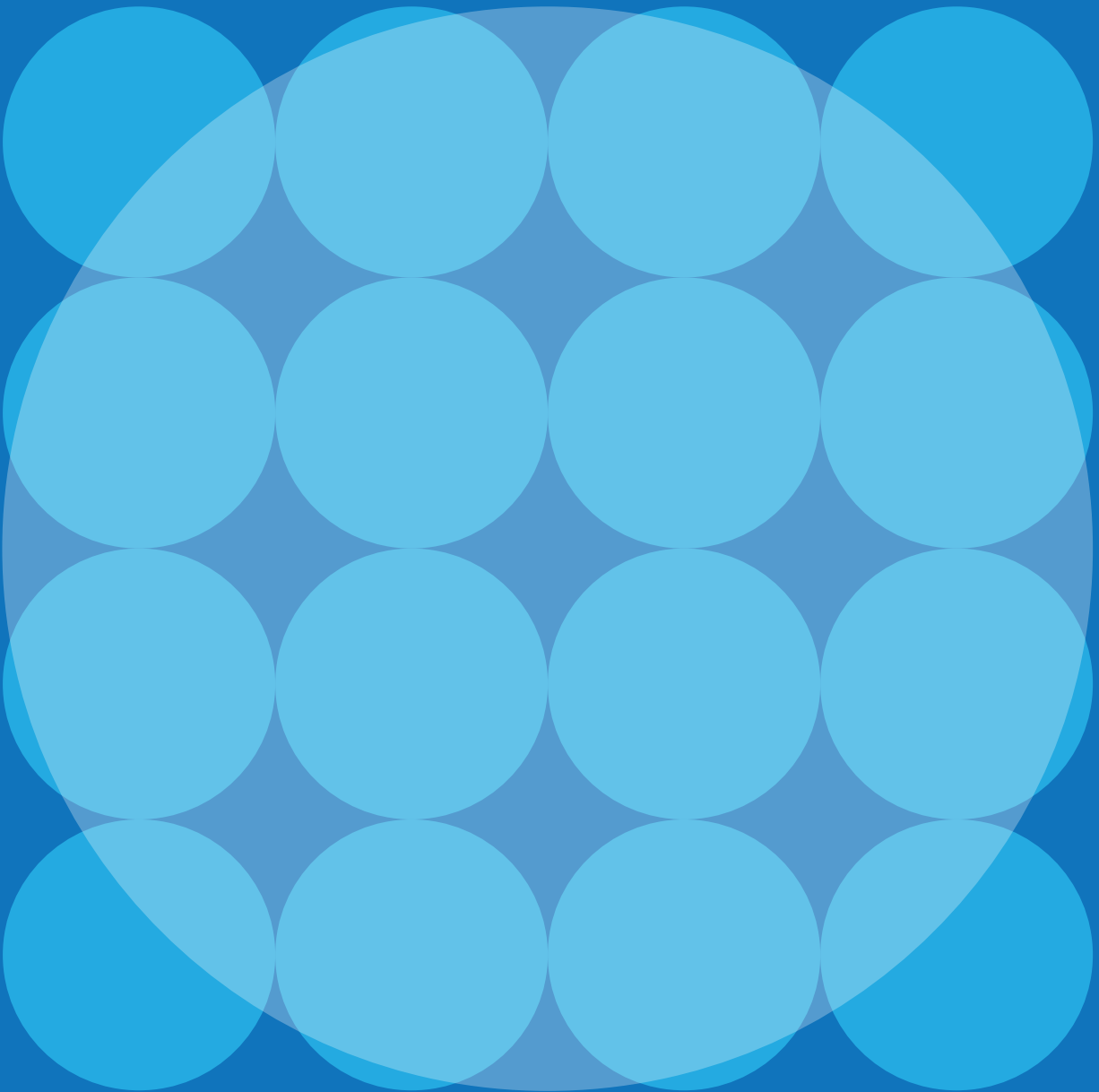

institut alternativa

MONITORING IZVJEŠTAJ: **ODBOR ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET**

17. DECEMBAR 2020 – 1. OKTOBAR 2021.

Naziv publikacije:

**Monitoring izvještaj: Odbor za ekonomiju, finansije i budžet
(17. decembar 2020 – 1. oktobar 2021)**

Izdavač:

Institut alternativa

Bulevar Džordža Vašingtona 57, Podgorica, Crna Gora

Tel/fax: + 382 (0) 20 268 686

E-mail: info@institut-alternativa.org

Za izdavača:

Stevo Muk

Urednica:

Milena Muk

Autori:

Nikoleta Pavićević

Marko Sošić

Prelom i dizajn:

Artbuk doo

Podgorica, oktobar 2021. godine

Monitoring izvještaj je izrađen u okviru projekta „Parlamentarni nadzor za bolje upravljanje”, koji Institut alternativa sprovodi uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju (National Endowment for Democracy). Izvještaj je isključiva odgovornost autora i ne odražava stavove Nacionalne zadužbine za demokratiju.

SADRŽAJ

UVOD	4
Status realizacije 131 aktivnosti Odbora za ekonomiju, finansije i budžet iz Plana rada za 2021. godinu, do oktobra 2021. godine	6
Sjednice Odbora u brojkama: Odbor u blokadi više od četiri mjeseca	7
Učešće spoljnih aktera i transparentnost rada	8
Zakodnodavne aktivnosti.	9
Obaveze Odbora proistekle iz sistemskih zakona	11
Kontrolna uloga Odbora: Izostaju efekti saslušanja	13
Izostala značajnija nadzorna uloga Odbora nad budžetom	14
Sekretarijat Odbora: Optimalan broj zaposlenih.	15
ZAKLJUČAK	16
PREPORUKE	17

UVOD

U skladu sa Poslovníkom¹, Skupština Crne Gore obrazuje odbore kao svoja radna tijela koja su, osim za razmatranje predloga i predlaganje akata, nadležna i za parlamentarnu kontrolu. „Parlamentarni nadzor je najvažnija odlika uzajamne kontrole triju grana vlasti u demokratiji”², i zbog toga je od suštinske važnosti da rad odbora bude usmjeren na sveobuhvatnu kontrolu izvršne vlasti. Na drugoj strani, i zakonodavna uloga odbora je naročito važna, posebno u smislu snaženja argumentovane i na dokazima zasnovane diskusije o predloženim zakonskim rješenjima.

Stalni skupštinski odbori imaju specifične nadležnosti propisane Poslovníkom, kojima se definiše njihov pravac djelovanja. Odbori u 27. sazivu Skupštine formirani su Odlukom o izboru predsjednika i članova stalnih odbora³ 17. decembra 2020. godine. Shodno Odluci, Skupština ima 14 stalnih odbora, koji su sačinjeni od predsjednika i 12 članova. U skladu sa Poslovníkom, na čelu tri stalna odbora nalaze se predsjednici iz reda parlamentarne opozicije, i to na čelu – Odbora za antikorupciju, Odbora za evropske integracije i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Članovi i članice odbora na raspolaganju imaju kontrolne mehanizme, kao što su parlamentarna saslušanja (konsultativno i kontrolno) i parlamentarna istraga. Tokom prethodne decenije, poslaničko korišćenje ovih mehanizama je povećano, ali je ostao upitan njihov učinak, imajući u vidu da je izostajalo praćenje realizacije preporuka i zaključaka, a na šta je upozoreno i u Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru za 2020. godinu.⁴

Sa početkom rada 27. saziva Skupštine, poslanici su pristupili izmjenama i dopunama više od 50 članova Poslovnika u cilju otklanjanja nedorečenosti ovog akta, ali i jačanja kontrolne uloge Parlamenta i samih odbora. Izmjenama Poslovnika omogućeno je češće korišćenje tzv. „manjinske inicijative”, prema kojoj na zahtjev jedne trećine članova odbor donosi odluku o kontrolnom saslušanju. Tako Odbor sada dva puta u toku redovnog zasijedanja, a ne jednom kako je to do sada bio slučaj, može donijeti navedenu odluku, što doprinosi tome da članovi iz reda opozicije imaju pojačanu parlamentarnu kontrolu. Dodatno, Poslovníkom je definisano i da predsjednik odbora predlaže zaključke povodom saslušanja, a utvrđena je i nadležnost odbora da prati realizaciju usvojenih zaključaka. Predviđena je i dužnost nadležnog ministra da učestvuje u radu odbora, ukoliko je određen za predstavnika predlagača akta koji se na sjednici razmatra, što ranije nije bio slučaj.

1 Poslovník Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 65/21), od 22. jula 2021. godine

2 Globalni parlamentarni izvještaj za 2017. godinu: Parlamentarni nadzor – ovlašćenje Parlamenta da poziva Vladu na odgovornost, Inter-parlamentarna unija i Program Ujedinjenih nacija za razvoj, dostupno na: <https://bit.ly/3G3B9EC>

3 Odluka o izboru predsjednika i članova stalnih odbora Skupštine Crne Gore 27. saziva, Skupština Crne Gore, 17. decembar 2020. godine

4 Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu, Evropska komisija, Brisel, 6. 10. 2020. godine

Imajući u vidu potrebu za osnaživanjem kontrolne uloge Parlamenta, i značajne novine uvedene Poslovníkom, cilj nam je da istražimo aktivnosti odbora u novom sazivu Skupštine, sa posebnim fokusom na njihovu nadzornu i kontrolnu ulogu. S tim u vezi, analiziraćemo rad pet skupštinskih odbora⁵, u skladu sa ključnim programima kojima se bavi Institut alternativa.

Monitoring izvještaj sadrži nalaze analize rada **Odbora za ekonomiju, finansije i budžet**, sa naročitim fokusom na analizu uspješnosti ostvarivanja njegove zakonodavne, nadzorne i kontrolne uloge. Odbor ima širok spektar nadležnosti u pogledu budžeta, pa tako poslanici u Odboru razmatraju godišnji predlog zakona o budžetu, amandmane na predlog, kao i završni račun budžeta Crne Gore. Odbor ima i posebno važnu „horizontalnu” ulogu u davanju mišljenja na predloge zakona poslanika i poslanica koji imaju finansijske implikacije na budžet Crne Gore. Pored budžeta, Odbor se bavi i ostalim pitanjima iz oblasti ekonomije i finansija, pa razmatra akte u vezi zaduživanja države, preduzetništva, investicija i slično.

Nalazi u analizi proizvod su monitoringa Odbora od njegovog konstituisanja 17. decembra 2020. do 1. oktobra 2021. godine, kroz praćenje sjednica, analizu zapisnika, plana rada Odbora i drugih dokumenata. U cilju provjere istraživanjem dobijenih informacija, organizovani su i dubinski intervjui sa predsjednikom⁶ i sekretarom⁷ Odbora, sa kojima je razgovarano o dinamici i kvalitetu rada Odbora, kao i o prostoru za unapređenje.

Na početku monitoring izvještaja dajemo prikaz relevantnih kvantitativnih pokazatelja kojima se može mjeriti uspješnost rada, zatim dajemo osvrt na zakonodavne aktivnosti Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. U trećem dijelu analizirali smo realizaciju obaveza proisteklih iz sistemskih zakona, dok u četvrtom dijelu dajemo pregled realizacije kontrolne funkcije Odbora. Peti dio izvještaja sadrži analizu administrativnih kapaciteta Sekretarijata Odbora, a prate ga preporuke za unapređenje rada Odbora.

5 Odbor za bezbjednost i odbranu, Odbor za antikorupciju, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet i Odbor za ljudska prava i slobode

6 Intervju sa **Vladimirom Jokovićem**, predsjednikom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 9. 9. 2021. godine

7 Intervju sa **Demirom Mujevićem**, sekretarom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 29. 9. 2021. godine

Status realizacije 131 aktivnosti Odbora za ekonomiju, finansije i budžet iz Plana rada za 2021. godinu, do oktobra 2021. godine:

PLANIRANE AKTIVNOSTI	STATUS
I ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI	
Akti u skupštinskoj proceduri koji su bili predviđeni Programom rada Vlade za 2020. godinu, zatim akti u proceduri a koji nisu bili predviđeni, kao i akti koje su podnijeli poslanici u 2020. i početkom 2021. godine (25 akata)	DJELIMIČNO REALIZOVANO: 12 predloga zakona razmotreno
Akti predviđeni Programom rada Vlade za 2021. godinu (43 akata)	DJELIMIČNO REALIZOVANO: Četiri predloga zakona razmotrena
II AKTIVNOSTI PROISTEKLE IZ SISTEMSKIH ZAKONA I DRUGIH AKATA	
42 izvještaja (finansijski izvještaji, godišnji izvještaji o radu, godišnji izvještaji o stanju)	DJELIMIČNO REALIZOVANO: Devet izvještaja razmotreno
12 finansijskih planova sa planovima rada	DJELIMIČNO REALIZOVANO: Pet finansijskih planova razmotreno
Četiri predloga za dodjelu budžetskih sredstava	DJELIMIČNO REALIZOVANO: Dva predloga razmotrena
Četiri odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta	NIJE REALIZOVANO
Fiskalna strategija Crne Gore za period 2021 – 2024. godine	NIJE REALIZOVANO: Vlada nije dostavila predlog
III KONTROLNA I NADZORNA ULOGA ODBORA	
Razmatranje izvještaja Državne revizorske institucije u skladu sa Protokolom o saradnji između Skupštine CG i DRI	NIJE REALIZOVANO
Praćenje realizacije zaključaka Skupštine Crne Gore	NIJE REALIZOVANO
Periodično održavanje kontrolnih i konsultativnih saslušanja u skladu sa Poslovníkom Skupštine Crne Gore	ODRŽANO JEDNO KONTROLNO I JEDNO KONSULTATIVNO SASLUŠANJE
Izbor jednog člana Senata Državne revizorske institucije u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji	NIJE REALIZOVANO
Izbor jednog člana Savjeta Centralne banke Crne Gore u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore	NIJE REALIZOVANO

SJEDNICE ODBORA U BROJKAMA: ODBOR U BLOKADI VIŠE OD TRI MJESECA

Tokom deset mjeseci rada, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet održao je **15 sjednica**. Ukupno vrijeme koje su poslanici i poslanice proveli na sjednicama u ovom Odboru od konstituisanja do oktobra 2021. godine, iznosi **jedan dan**, 20 sati i 35 minuta. Najduže trajanje sjednice je sedam sati, koliko je trajalo kontrolno saslušanje ministra finansija i socijalnog staranja na šestoj sjednici Odbora. Od 17. juna do kraja oktobra 2021. godine, dakle u periodu dužem od tri mjeseca⁸, nije održana nijedna sjednica Odbora, što upućuje na značajan zastoj u radu.

Članovi i članice Odbora su tokom održanih sjednica razmotrili **56 tačaka dnevnog reda**. Najviše tačaka (25) bilo je usmjereno na zakonodavne aktivnosti, a 16 tačaka se odnosilo na obaveze koje proizilaze iz sistemskih zakona, kao što je razmatranje godišnjih izvještaja o radu institucija čiji je matični Odbor. Pet tačaka dnevnog reda sjednica posvećeno je kontrolnoj ulozi, kao što su parlamentarna saslušanja i praćenje realizacije zaključaka, dok su ostalo tekuća pitanja.

U Odboru za ekonomiju, finansije i budžet partije vlasti imaju **sedam**⁹, dok partije iz opozicije imaju **šest** članova i članica.¹⁰

Održanim sjednicama u prosjeku je prisustvovalo **tri četvrtine ukupnog broja članova** Odbora (9,8 po sjednici). Sa druge strane zabilježen je niži stepen učešća članova iz reda parlamentarne opozicije, imajući u vidu da je, u prosjeku, u radu Odbora učestvovalo manje od polovine opozicionih poslanika (2,93 po održanoj sjednici). Poslanici, kako iz reda parlamentarne većine tako i iz opozicije, u jednakoj mjeri su koristili pravo dato članom 65 Poslovnika¹¹ i za učešće u radu delegirali svoje zamjene po devet puta.

U poređenju sa ostala četiri odbora koji su predmet našeg monitoringa¹², sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet su bile posjećene od značajnog broja spoljnih aktera. Ukupno 83 spoljnih aktera, kako predstavnika državnih institucija tako i nevladinih organizacija, učestvovalo je u radu Odbora tokom 15 sjednica. Ipak, važno je naglasiti da su ovlašćeni predlagači akata obavezni da učestvuju u radu matičnih odbora prilikom razmatranja akata iz njihove nadležnosti, što je doprinijelo ovoj cifri.

8 Ne računajući avgust, mjesec kada zbog kolektivnih godišnjih odmora skupštinska radna tijela nisu zasijedala

9 **Vladimir Joković** (Socijalistička narodna partija), **Simonida Kordić**, **Dejan Đurović** (Demokratski front), **Jovanka Bogavac** (Demokratski front – PZP), **Zdenka Popović**, **Danilo Šaranović** (Demokrate – Mir je naša nacija), **Miloš Konatar** (Crno na bijelo – URA)

10 **Petar Ivanović**, **Dragica Sekulić**, **Nikola Rakočević** (Demokratska partija socijalista), **Damir Šehović** (Socijaldemokrate), **Amer Smailović** (Bošnjačka stranka), **Raško Konjević** (Socijaldemokratska partija)

11 „Ako odbor nema potrebnu većinu za rad, zbog odsutnosti ili spriječenosti pojedinog člana, odsutnog člana odbora može zamijeniti, sa pravom odlučivanja, predsjednik kluba ili član kluba koga odredi klub” – čl. 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore

12 Odbor za antikorupciju, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za bezbjednost i odbranu

UČEŠĆE SPOLJNIH AKTERA I TRANSPARENTNOST RADA

Izmjenama Poslovnika Skupštine Crne Gore iz decembra 2020. godine pooštrene su obaveze ministara u pogledu prisustva sjednicama odbora na kojima se razmatraju akti iz nadležnosti njihovih resora. U skladu sa tim, ministar finansija i socijalnog staranja **Milojko Spajić** učestvovao je u radu skoro polovine sjednica (sedam), od čega je tokom šest sjednica učestvovao kao predlagač zakona.¹³ Jedna od sjednica Odbora bila je posvećena kontrolnom saslušanju ministra Spajića.¹⁴ Iz izvršne vlasti, u radu Odbora učestvovali su i, po jednom, ministar unutrašnjih poslova **Sergej Sekulović**¹⁵ i ministar ekonomskog razvoja **Jakov Milatović**,¹⁶ kao ovlašćeni predlagači zakona.

Tokom šest sjednica, uz ministra finansija i socijalnog staranja, učestvovali su i predstavnici visoko-rukovodnog kadra u Ministarstvu, odnosno generalni direktori direktorata. Tokom desete sjednice, ministar finansija i socijalnog staranja, umjesto ličnog prisustva, delegirao je državnu sekretarku za učešće, iako je članom 67 izmijenjenog Poslovnika Skupštine propisano da je u radu Odbora dužan da učestvuje nadležni ministar ukoliko je određen za predlagača akta – što je dovelo do odlaganja sjednice.

Više od polovine ukupnog broja spoljnih aktera (44) prisutnih tokom održanih sjednica činili su predstavnici regulatornih tijela, agencija i komisija, kojima je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet matični odbor i razmatra njihove izvještaje o radu za prethodnu, kao i planove rada za narednu godinu.

Kada je riječ o značajnijoj uključenosti civilnog društva u rad radnog tijela, ona je ostvarena jedino tokom 12. sjednice Odbora, tokom koje su, shodno članu 67 Poslovnika¹⁷, prilikom rasprave o budžetu, uzeli učešće predstavnici NVO, sindikata, asocijacija i drugih udruženja.¹⁸

13 Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama, Predlog zakona o izmjenama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga (Prva sjednica); Amandmani na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga, koje su podnijeli poslanici: Raško Konjević i Draginja Vuksanović Stanković (Druga sjednica); Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019. godinu (Deseta sjednica); Predlog zakona o Budžetu Crne Gore (12. sjednica); amandmani na Predlog zakona o budžetu za 2021. godinu (14. sjednica); Amandmani na Predlog zakona o budžetu za 2021. godinu (15. sjednica)

14 Kontrolno saslušanje **Milojka Spajića**, ministra finansija i socijalnog staranja, u vezi sa nedavno realizovanim zaduživanjem države od 750 miliona eura, putem emisije euroobveznica na međunarodnom tržištu (Šesta sjednica)

15 Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma (11. sjednica)

16 Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu (12. sjednica)

17 „U radu odbora, po pozivu, odnosno po njihovom zahtjevu, uz saglasnost predsjednika odbora, mogu učestvovati predstavnici Vlade, predstavnici naučnih i stručnih institucija, drugih pravnih lica i nevladinih organizacija, kao i pojedini stručni i naučni radnici, bez prava odlučivanja”, član 67 „Učešće na sjednici odbora”, Poslovnik Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 65/21), od 22. jula 2021. godine

18 Zapisnik sa 12. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 17. i 18. maja 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3ET6uLL>

Emitovanje sjednica uživo, putem parlamentarnog TV kanala i Jutjub kanala Skupštine, doprinijelo je transparentnosti i većoj uključenosti građana u praćenje rada Odbora. Zbirno, održane sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet na Jutjub kanalu imaju 144.771 pregleda¹⁹, dok je „najpopularniji” snimak kontrolnog saslušanja ministra finansija i socijalnog staranja u Odboru, sa 52.207 pojedinačnih pregleda.

Tokom perioda koji obuhvata ovaj izvještaj, uglavnom je pravovremeno objavljivana većina materijala od važnosti za javnost na internet prezentaciji Skupštine, kao što su izvještaji o razmatranju predloga zakona ili amandmana. Međutim, određeni broj značajnih materijala još uvijek nije dostupan građanima i građankama, kao što su zapisnici sa dvije održane sjednice ili izvještaj sa konsultativnog saslušanja o primjeni Zakona o konverziji kredita u švajcarskim francima, održanog prije pola godine, iako je njegovo sačinjavanje najavljeno na sjednici.²⁰

ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI

Odbor je do oktobra 2021. godine ukupno razmotrio 16 predloga zakona i 83 amandmana, od čega je najveći broj (51) na Predlog zakona o budžeta za 2021. godinu. Tri predloga zakona koji su razmotreni u ovom periodu, dostavljeni su Odboru na davanje mišljenja sa aspekta uticaja predloženih rješenja na budžet Crne Gore. To su Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Predlog zakona o izmjeni Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.²¹

Iako je jedna od nadležnosti Odbora razmatranje fiskalnog uticaja predloženih zakonskih rješenja, tokom razmatranja tri navedena predloga zakona izostala je detaljna analiza. Članovi i članice tako nisu mogli da se izjasne o budžetskim efektima Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, koji je predložila parlamentarna većina, zbog toga što nije istekao rok od (najviše) 15 dana u kojem je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja trebalo da dostavi mišljenje o neophodnim budžetskim izdacima za uvođenje dječjeg dodatka.²² Odbor je u Mišljenju naveo da „ukoliko Predlog zakona bude usvojen na sjednici Skupštine, Vlada planira izdatke za ove namjene”.

19 Podaci sa skupštinskog Jutjub kanala od 14. oktobra 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3B5Gvvn>

20 Deveta sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, održana 15. 4. 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3maO67P>

21 Četvrta sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, održana 16. 2. 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3mepdYO>

22 „Predlog zakona čiji predlagač nije Vlada, predsjednik Skupštine upućuje Vladi radi davanja mišljenja, u roku koji ne može biti duži od 15 dana od dana prijema predloga zakona”, član 135 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore

Poslanici su pokazali i inertnost prema procjeni efekata zakonskih rješenja. Povodom Predloga zakona o izmjeni Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kojim se predviđa povećanje staračke naknade za one koji su radni vijek proveli na selu, niko od poslanika nije uzeo riječ, pa je mišljenje da je „Odbor razmotrio Predlog zakona sa aspekta fiskalnog uticaja” usvojeno bez rasprave.

Takođe, povodom Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, kojim se uvode besplatni udžbenici za osnovce, najveći dio rasprave poslanika nije se ticao budžetskih efekata predloženih rješenja. Poslanici su tako raspravu usmjerili na pitanja rješavanja stambenih potreba zaposlenih u prosvjeti, tzv. „VIP” odjeljenja u pojedinim školama, debatu o digitalizaciji udžbenika – dok sami efekti predloženih rješenja na budžet nisu detaljno razmotreni.

Gotovo četrdeset odsto planiranih zakonodavnih aktivnosti Odbora, čija je realizacija planirana u tekućoj godini, odnosi se na akte iz 2020. godine.²³ Planom rada Odbora predviđeno je da će akti iz ove kategorije biti razmotreni tokom prvog i drugog kvartala 2021. godine, ali se do oktobra na dnevnom redu našla samo polovina ovih akata (12). Na primjer, jedan od takvih predloga, koji su poslanici razmotrili i usvojili, je Predlog zakona o otklanjanju posljedica oduzimanja imovine u uvali Valdanos.

Kada su u pitanju akti predviđeni Programom rada Vlade za 2021. godinu²⁴, Vlada je planirala pripremanje 28 predloga zakona za prva tri kvartala 2021. godine, ali je u skupštinsku proceduru tokom ovog perioda uputila ukupno 12 predloga. Sa druge strane, Odbor je do kraja oktobra 2021. godine razmotrio samo trećinu (četiri) zakona koje je Vlada uputila Skupštini.

Četiri predloga koja su se našla pred poslanicima su: Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019. godinu, Predlog zakona o budžetu za 2021. godinu, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Primjer predloga zakona u skupštinskoj proceduri koji najduže čeka na razmatranje pred Odborom je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji. Ovaj predlog je sredinom maja 2021. godine, odnosno prije pet mjeseci, usmjeren Zakonodavnom odboru i Odboru za ekonomiju, finansije i budžet sa predlogom da se zakon donese po hitnom postupku²⁵, ali on se do oktobra nije našao na dnevnom redu Skupštine, niti ova dva odbora.

23 Odbor je Planom rada za 2021. godinu planirao razmatranje 25 akata koji su u skupštinskoj proceduri, a koji su bili predviđeni Programom rada Vlade za 2020. godinu, zatim akti u proceduri a koji nisu bili predviđeni, kao i akti koje su poslanici podnijeli u 2020. i početkom 2021. godine; razmatranje 43 akata koji su predviđeni Programom rada Vlade za 2021. godinu

24 Program rada Vlade za 2021. godinu, dostupno na: <https://bit.ly/3vWRyV3>

25 Usmjerenje Odboru za ekonomiju, finansije i budžet Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, Podgorica, 14. maj 2021. godine, broj: 16-5/21-1/1, dostupno na: <https://bit.ly/3Cc1xKi>

Sa druge strane, razlog za manjak zakonodavnih aktivnosti Odbora se može potražiti i u kašnjenju Vlade sa pripremom predloga zakona, s obzirom na to da do oktobra nije pripremila 16 predloga koje je Odbor trebao da razmotri tokom prva tri kvartala, shodno Programu rada Vlade. Neki od takvih predloga zakona su izmjene i dopune Zakona o standardizaciji, Zakona o patentima, Zakona o drumskom saobraćaju, Zakona o državnoj imovini, Zakona o zaštiti potrošača itd.

OBAVEZE ODBORA PROISTEKLE IZ SISTEMSKIH ZAKONA

Druuga polovina obaveznih aktivnosti kojima je rad Odbora za ekonomiju, finansije i budžet „opterećen” jesu aktivnosti proistekle iz sistemskih zakona. Planom rada predviđeno je sprovođenje 63 aktivnosti, koje se odnose na razmatranje godišnjih izvještaja, finansijskih planova sa planovima rada, predloga zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava i slično, onih institucija koji su dužni da ove materijale podnose Odboru kao matičnom radnom tijelu.

Odbor je u ovom dijelu imao djelimičnu realizaciju. Od ukupnog broja, Odbor je tokom prva tri kvartala planirao razmatranje 53 akta, a razmotrio je 16. Odbor je razmotrio pet predloga finansijskih planova sa planovima rada za 2021. godinu, sedam izvještaja o radu agencija za 2019. godinu sa finansijskim izvještajima, dva izvještaja o stanju (energetskog sektora i stanju na tržištu osiguranja), kao i dva predloga nacrtu budžeta (Agencije za sprječavanje korupcije i Državne revizorske institucije).

Međutim, Odbor tokom tri kvartala 2021. godine nije razmotrio čak 37 akata (finansijski izvještaji, godišnji izvještaji o radu, planovi rada), prema obavezama koje proističu iz sistemskih zakona. Od ovog broja, 12 je izvještaja koji nisu dostavljeni u skupštinsku proceduru od strane nadležnih institucija. Sa druge strane, čak 26 akata koji su dostavljeni u skupštinsku proceduru nisu razmotreni tokom navedenog perioda.

Takav je slučaj sa finansijskim izvještajima Centralne banke Crne Gore za 2019. i 2020. godinu i Izvještajem o radu Fonda za zaštitu depozita za 2019. godinu, koji su u skupštinskoj proceduri još od kraja 2020. godine.

Rad Odbora u dijelu obaveza koje proističu iz sistemskih zakona obilježen je kratkim diskusijama, bez zadiranja u detalje izvještaja koje su institucije dostavile o svom radu.

Pritisnut rokovima zbog zakazane sjednice drugog Odbora u istoj sali, Odbor je na prvoj sjednici propustio da povede kvalitetnu diskusiju i analizira predloge finansijskih planova sa planovima rada agencija za 2021. godinu.²⁶ Dodatno, izostalo je i davanje odgovora od strane predstavnika agencija na pojedinačna pitanja poslanika. Tako je na primjer, rasprava o broju

26 Prva sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, održana 28.12.2020. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3mepdYO>

zaposlenih u Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti prekinuta i zatraženo je od predstavnika agencije da naknadno, pisanim putem, dostave odgovore na pitanja poslanika, nakon čega su se poslanici izjasnili o Predlogu finansijskog plana sa planom rada Agencije za 2021. godinu. Ipak, iz izvještaja o razmatranju predloga finansijskog plana nije moguće vidjeti da li su poslanici dobili odgovore na tražena pitanja, a izvještaj ne sadrži bilo kakav zaključak kojim bi se dostavljanje odgovora zahtijevalo od Agencije.

Specifičnost rada ovog, ali i ostalih odbora, jeste obaveza razmatranja „zaostalih” izvještaja koje prethodni saziv nije razmotrio u 2020. godini usljed pandemije kovid 19, a zatim i zbog pripreme za parlamentarne izbore, što je dodatno uticalo na smanjen kvalitet diskusije.

Odbor je razmatrao devet „zaostalih” izvještaja, od kojih nijedan nije usvojen.²⁷ Međutim, izostala je sadržajna rasprava o izvještajima i prostoru za njihovo unapređenje. Izvještaji se odnose na oblasti elektronskih medija, zaštite konkurencije, tržišta kapitala, energetike, tržišta osiguranja i javnih nabavki. Odbor je, uglavnom bez rasprave i detaljnog razmatranja navedenih izvještaja, po automatizmu odbijao njihovo usvajanje. Tako su, tokom 11. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, za samo sat i 25 minuta, poslanici razmotrili i odbili šest od ukupno devet izvještaja regulatora.

Iako ih nisu podržali, poslanici nisu obrazložili nedostatke izvještaja ili propuste u radu ovih organa, a nisu dali ni preporuke za unapređenje izvještaja i generalnog stanja u ovim oblastima. Tako nijedan od izvještaja o razmatranju izvještaja regulatora ne sadrži zaključke i preporuke kojima bi se uputile konkretne preporuke za unapređenje ovim tijelima.

Predsjednik Odbora je u intervjuu, sprovedenog u svrhu izrade ovog monitoring izvještaja, obrazložio da zbog kašnjenja budžeta, ali i odlaganja diskusija o izvještajima, nije bilo dovoljno vremena za njihovo razmatranje. „Kako su se izvještaji odnosili na 2019. godinu, a ne na ovu godinu kada smo mi vlast, uglavnom se glasalo protiv ili uzdržano o tim izvještajima. To je odrađeno zbog čiste procedure, a nije se ticalo ove parlamentarne većine da bismo mogli sprovesti kontrolu”, pojasnio je Joković.²⁸

27 Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2019. godini, Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2019. godinu, Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2019. godinu, Izvještaj o finansijskom poslovanju sa izvještajem o radu Agencije za elektronske medije za 2019. godinu, Izvještaj o radu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2019. godinu sa finansijskim izvještajem Agencije i izvještajem o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza Agencije za 2019. godinu, Finansijski izvještaj sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2019. godinu, Izvještaj o radu Agencije za nadzor osiguranja za 2019. godinu sa finansijskim izvještajem o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Agencije za nadzor osiguranja za 2019. godinu, Izvještaj o radu i finansijski izvještaj sa izvještajem nezavisnog revizora o reviziji finansijskih iskaza Komisije za tržište kapitala i Izvještaj o stanju na tržištu kapitala za 2019. godinu, Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2019. godinu

28 Intervju sa **Vladimirom Jokovićem**, predsjednikom Odbora, održan 9. 9. 2021. godine

KONTROLNA ULOGA ODBORA: IZOSTAJU EFEKTI SASLUŠANJA

Inicijativnost poslanika i poslanica u smislu vršenja kontrolne funkcije Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, u posmatranom periodu bila je veća u odnosu na druge odbore nad kojima je vršen monitoring, kao što su Odbor za antikorupciju, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu ili Odbor za ljudska prava, a jedino je inicijativnost poslanika u Odboru za bezbjednost i odbranu bila veća.²⁹ U navedenom periodu, parlamentarna opozicija uputila je četiri inicijative za vršenje parlamentarne kontrole putem saslušanja ili parlamentarne istrage. Iako su dvije od četiri inicijative dobile podršku većine članova Odbora, samo jedno parlamentarno saslušanje je održano.

Naime, inicijativa poslanika Damira Šehovića³⁰ za održavanje kontrolnog saslušanja ministra finansija i socijalnog staranja, Milojka Spajića, usvojena i saslušanje je održano na šestoj sjednici Odbora. Na navedenom kontrolnom saslušanju, ujedno i jedinom održanom³¹ od konstituisanja Odbora do oktobra 2021. godine, poslanici i poslanice su tražili odgovore od ministra na pitanja u vezi sa realizovanim zaduživanjem države od 750 miliona eura, putem emisije euroobveznica na međunarodnom tržištu.

Međutim, i pored „maratonskog” trajanja sjednice, aktivnog učešća poslanika u postavljanju pitanja, i izazivanja velike pažnje javnosti koja je pratila sjednicu – nisu usvojeni zaključci saslušanja. Iako je planirano usvajanje zaključaka povodom održanog saslušanja, koje je inicijator saslušanja, poslanik Šehović, predložio da koncipira – oni nisu naknadno dostavljeni. Tako je izvještaj o kontrolnom saslušanju sačinjen i upućen Skupštini na usvajanje bez ijednog zaključka, te Odbor nije iskoristio kontrolne mehanizme koji su mu, Poslovníkom, na raspolaganju.

Takođe, iako je usvojena još jedna opoziciona inicijativa, Odbor nije pravovremeno reagovao i organizovao parlamentarno saslušanje. Inicijativa opozicionih poslanika³² za organizovanje konsultativnog saslušanja predstavnika nadležnih državnih organa na temu „Održivost nacionalnog avio prevoznika Montenegro Airlines-a, u svijetlu vladine najavljene likvidacije tog preduzeća”, podržana je od strane većine u Odboru još krajem decembra

29 U okviru istraživanja, Institut alternativa je sproveo monitoring Odbora za antikorupciju, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Odbora za bezbjednost i odbranu i Odbora za ljudska prava i slobode

30 Inicijativa broj 00-63-7/20-48

31 Šesta sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 17. 3. 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3Cc1xKi>

32 Inicijativa poslanika **Nikole Rakočević, Petra Ivanovića i Dragice Sekulić** (broj 00-63-7/20-51) od 28.12.2020.

2020. godine, ali saslušanje do oktobra 2021. godine nije održano. Služba Odbora navodi da je predmetno saslušanje u proceduri, dok predsjednik najavljuje da će biti održano.³³

Sa druge strane, održano je konsultativno saslušanje na inicijativu korisnika kredita u švajcarskim francima, na temu „Primjena Zakona o konverziji kredita u švajcarskim francima (CHF) u eure (EUR)”, ali Odbor nije sačinio izvještaj koji bi sadržao ocjene i stavove, iako je to najavljeno tokom sjednice.

Inicijativa koja nije dobila podršku većine upućena je od strane poslanika Raška Konjevića, a za održavanje konsultativnog saslušanja na temu „Razmatranje smanjenja poreskih opterećenja po osnovu rada”. Druga odbijena inicijativa došla je od grupe 34 poslanika, koji su predložili otvaranje Parlamentarne istrage i formiranje Anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima koja se odnose na rad državnih organa u vezi sa zaduženjem Crne Gore po osnovu emitovanja obveznica u iznosu od 750 miliona eura. Poslanici parlamentarne većine koji nisu prihvatili navedene inicijative, obrazložili su da će ova pitanja biti razmotrena kroz zakone koji uređuju to pitanje i kroz održano kontrolno saslušanje ministra finansija i socijalnog staranja.

IZOSTALA ZNAČAJNIJA NADZORNA ULOGA ODBORA NAD BUDŽETOM

Tokom posmatranog perioda, Odbor nije u značajnijoj mjeri ostvario kontrolu nad izvršenjem budžeta za 2021. godinu. U cilju podizanja nivoa nadzora nad budžetom i njegove otvorenosti, predložili smo da Odbor za ekonomiju, finansije i budžet³⁴ zahtijeva od Ministarstva finansija i socijalnog staranja pripremu i dostavljanje izvještaja o izvršenju budžeta za prvih šest mjeseci 2021. godine. Iako je navedeni izvještaj značajan sa aspekta ostvarivanja uvida u potrošnju tokom privremenog finansiranja, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet nije zahtijevao od Vlade dostavljanje ovih informacija.

Dodatno, iako Odbor za ekonomiju, finansije i budžet ima važnu ulogu u nadzoru Vlade prilikom ispravljanja krupnih sistemskih problema koje je Državna revizorska institucija zabilježila u izvještaju o reviziji Zakona o završnom računu budžeta za 2019. godinu - Odbor nije pratio sprovođenje ovih preporuka. Naime, Odbor je prilikom razmatranja Završnog računa budžeta za 2019. godinu³⁵ usvojio zaključak kojim se obavezuje Vlada da prati

33 Intervju sa **Vladimirom Jokovićem**, predsjednikom Odbora 9. 9. 2021. godine i intervju sa **Demirom Mujevićem**, sekretarom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet 29. 9. 2021. godine

34 „Prestati sa uslovljavanjem usvajanja budžeta – Naši prijedlozi zaključaka uz budžet” 1. 6. 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/3mRU3a7>

35 Izvještaj o razmatranju predloga Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019. godinu, sa Izvještajem o reviziji predloga Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019. godinu i godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2019 – oktobar 2020. godine

realizaciju svih preporuka Državne revizorske institucije, i da o tome kvartalno izvještava Skupštinu Crne Gore. Ipak, Vlada Crne Gore tokom posmatranog perioda nije obavještavala Skupštinu, a Odbor za ekonomiju, finansije i budžet nije insistirao na dostavljanju ove informacije.

Prema Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, članove Senata imenuje Skupština, na predlog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Iako je prema Planu rada Odbora za 2021. godinu predviđeno imenovanje člana Senata, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet postupke za imenovanje članova nije pokrenuo do 1. oktobra 2021. godine.

Takođe, Vlada Odboru nije dostavila obavještenje o razlozima smjene izvršnog direktora Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore u martu 2021. godine, iako je prema Zakonu o ostvarivanju javnog interesa u javnim preduzećima i ustanovama³⁶ propisano da nakon preduzimanja ove mjere Vlada mora obavijestiti Skupštinu o razlozima za preduzimanje i rezultatima koji su tim mjerama ostvareni u zaštiti javnog interesa.

SEKRETARIJAT ODBORA: OPTIMALAN BROJ ZAPOSLENIH

Iako je u Sekretarijatu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet popunjeno pet od ukupno šest sistematizovanih radnih mjesta, od strane sekretara je ocijenjeno da je to optimalan broj zaposlenih neophodan za nesmetano funkcionisanje.³⁷ Pored sekretara Odbora koji koordinira radom, u radnom tijelu su i četiri samostalna savjetnika koji rade kako na istraživačkim, tako i na logističkim poslovima u cilju pripreme i održavanja sjednica.

36 Član 7 Zakona o ostvarivanju javnog interesa u javnim preduzećima i ustanovama („Službeni list SRCG” br. 13/91 i 16/91 i „Službeni list CG” broj 73/10)

37 Intervju sa **Demrom Mujevićem**, sekretarom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 29. 9. 2021. godine

ZAKLJUČAK

Većina aktivnosti Odbora za ekonomiju, finansije i budžet uslovljena je zakonodavnom ulogom ali i brojnim aktima regulatora u nadležnosti ovog radnog tijela. Čak 20 odsto ukupnog broja aktivnosti planiranih za 2021. godinu predstavljaju zaostale aktivnosti iz ranijih godina. Uprkos ambicioznom Planu rada za 2021. godinu, rad Odbora je u svojevrsnoj blokadi, imajući u vidu da više od tri mjeseca³⁸ nije sazvana sjednica. Tek jedna četvrtina planiranih aktivnosti realizovana je tokom prva tri kvartala 2021. godine.

Odbor ne razmatra dovoljno detaljno efekte koje će predlozi zakona imati na budžet, o čemu govori i činjenica da nijedan od tri predloga zakona, čije su efekte na budžet poslanici razmatrali u ovom periodu, nije detaljno razmotren na sjednici Odbora u pogledu fiskalnog uticaja. Izostala je detaljna rasprava od strane poslanika, a zakon kojim se uvodi dječji dodatak usvojen je na plenumu iako Odbor za ekonomiju, finansije i budžet nije imao informaciju koliki su neophodni budžetski izdaci u ovu svrhu, pa nije mogao ocijeniti kakav će efekat imati na budžet, dok ni usvojeni zakon ne sadrži procjenu fiskalnih efekata.

Vidljivi su zastoji u zakonodavnoj aktivnosti imajući u vidu da više od tri mjeseca Odbor nije zasijedao, a određeni zakonski predlozi predugo čekaju na razmatranje i usvajanje. O nedovoljnoj prohodnosti vladinih zakonskih rješenja u Skupštini govori i činjenica da Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, iako upućen po hitnoj proceduri, već pet mjeseci čeka na razmatranje.

Takođe, u dijelu obaveza koje proizilaze iz sistemskih zakona izostalo je ostvarivanje nadzorne uloge Odbora. Razmatranje izvještaja nezavisnih regulatora i drugih subjekata nadzora u posmatranom periodu predstavljalo je samo štrik na putu do realizacije plana aktivnosti, imajući u vidu da su razmotreni bez rasprave i bez donošenja zaključaka koji bi unaprijedili rad ovih tijela.

Uprkos prohodnosti određenog broja opozicionih inicijativa, tokom posmatranog perioda uočena je neblagovremenost u njihovoj realizaciji. Iako je Odbor prije čak 10 mjeseci donio odluku o konsultativnom saslušanju o održivosti Montenegro Airlinesa, saslušanje još uvijek nije održano. U navedenom kašnjenju se ogleda nedorečenost normi Poslovnika o radu Skupštine, a kojima bi se Odbor obavezao da po inicijativi održi saslušanje u preciznije određenom vremenskom periodu. U suprotnom, pravovremenost saslušanja ostaje upitno.

38 Ne računajući avgust kada usljed godišnjih odmora skupštinska radna tijela nisu radila

PREPORUKE

01

Osigurati da zakonski predlozi poslanika i poslanica budu praćeni detaljnom *ex ante* analizom uticaja, a naročito u dijelu procjene troškova, njihove opravdanosti i sveukupnog fiskalnog uticaja;

02

Odblokirati rad Odbora, i nastojati da u što kraćem vremenu na dnevni red budu stavljeni predlozi zakona u skupštinskoj proceduri, sa posebnim naglaskom na one predloge koji su upućeni na usvajanje po hitnoj proceduri;

03

Potrebno je Poslovníkom Skupštine regulisati razmatranje predstavki od strane Odbora, na način na koji je trenutno definisano razmatranje od strane Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za antikorupciju, s obzirom na to da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet zaprimao i razmatrao predstavke građana; posebnim Pravilnikom urediti redosljed razmatranja podnijetih dopisa ili predstavki, i određivanja rokova u kojem bi Odbor dostavio podnositeljima odgovor;

04

U cilju pravovremenog reagovanja na notirane probleme u društvu i prikupljanja informacija o pitanjima koja izazivaju nejasnoće u radu državnih organa, potrebno je u što je moguće kraćem vremenskom periodu od usvajanja inicijativa sa parlamentarnim saslušanjima omogućiti da ista budu i održana;

05

Unaprijediti kontrolnu ulogu Odbora u pogledu nadzora nad izvršenjem budžeta, kroz zahtijevanje dostavljanja izvještaja o izvršenju budžeta od strane Vlade Crne Gore, ali i informacija o sprovođenju zaključaka Skupštine povodom preporuka Državne revizorske institucije;

06

Unaprijediti kontrolnu ulogu Odbora kroz davanje zaključaka i preporuka, koji bi bili sadržani u izvještajima Odbora o razmatranju izvještaja u kojima su utvrđeni problemi u radu regulatora i drugih tijela za koje je Odbor nadležan;

07

Ubrzati postupak imenovanja u Senatu Državne revizorske institucije.

IZVORI

- Akcioni plan za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore u 2021. godini, Skupština Crne Gore, mart 2021. godine
- Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu, Evropska komisija, Brisel, 6. 10. 2020. godine
- Odluka o izboru predsjednika i članova stalnih odbora Skupštine Crne Gore 27. saziva, Skupština Crne Gore, 17. decembar 2020. godine
- Plan rada Odbora za ekonomiju, finansije i budžet za 2021. godinu
- Poslovnik Skupštine Crne Gore („Službeni list CG”, broj 65/21) od 22. jula 2021. godine
- Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji službe Skupštine Crne Gore, 29. jul 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/30Dkfwl>
- Program rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, Vlada Crne Gore 28. 4. 2021, dostupno na: <https://bit.ly/3vWRyV3>
- „Za Skupštinu, koja se miješa u svoj posao”, Institut alternativa, 11. 3. 2021. godine, dostupno na: <https://bit.ly/2ZhblUG>

VEB

- Internet prezentacija Skupštine Crne Gore, dostupni zapisnici sa sjednica Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu: <https://bit.ly/311fVHL>
- Snimak **Prve sjednice**: <https://bit.ly/2ZrVZgD>
- Snimak **Treće sjednice**: <https://bit.ly/2XLw5DO>
- Snimak Četvrte **sjednice**: <https://bit.ly/3jyKf2z>
- Snimak **Pete sjednice**: <https://bit.ly/3jyKf2z>
- Snimak **Šeste sjednice**: <https://bit.ly/3GbST0R>
- Snimak **Sedme sjednice**: <https://bit.ly/3C6ovm1>
- Snimak **Osme sjednice**: <https://bit.ly/3vN5EKn>
- Snimak **Devete sjednice**: <https://bit.ly/3maO67P>
- Snimak **Desete sjednice**: <https://bit.ly/3juuiuw>
- Snimak **11. sjednice**: <https://bit.ly/3CaQb9v>
- Snimak **12. sjednice**: <https://bit.ly/3b7Tp1C>
- Snimak nastavka **12. sjednice**: <https://bit.ly/3psIKH8>

- Snimak **13. sjednice**: <https://bit.ly/3Gl2YIE>
- Snimak **14. sjednice**: <https://bit.ly/2ZpzNUm>
- Snimak **nastavka 14. sjednice**: <https://bit.ly/3GfFifb>
- Snimak **15. sjednice**: <https://bit.ly/3psIDvc>
- Snimak **nastavka 15. sjednice**: <https://bit.ly/3b4JzgP>
- Snimak **drugog nastavka 15. sjednice**: <https://bit.ly/3pz0tNg>

DUBINSKI INTERVJUI

- **Vladimir Joković**, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 9. 9. 2021.
- **Demir Mujević**, sekretar Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 29. 9. 2021.

O INSTITUTU ALTERNATIVA

Institut alternativa (IA) je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od strane grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

Naša misija je snaženje demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Naši strateški ciljevi su podizanje kvaliteta rada, odgovornosti, otvorenosti i efikasnosti javne uprave; podsticanje otvorene, javne, konstruktivne i argumentovane debate o javnim politikama i jačanje kapaciteta države i društva za njihov razvoj.

Vrijednosti koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje, saradnja i timski rad.

Djelujemo kao think tank, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavimo oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Oblasti u kojima radimo i ostvarujemo uticaj strukturirane su u pet glavnih programa: javna uprava, odgovorne javne finansije, bezbjednost i odbrana i socijalna politika.

Na osnovu rada u naših pet programa, bavimo se praćenjem procesa pregovora o članstvu u EU, uz aktivno učešće u radnim grupama za Poglavlja: javne nabavke (5), pravosuđe i temeljna prava (23) i finansijski nadzor (32). Naša posebna aktivnost je Škola javnih politika koju organizujemo od 2012. godine, a 2018. godine organizovali smo i našu prvu školu Otvorenog budžeta.

U dosadašnjem radu, aktivno smo saradivali sa preko 40 organizacija u regionalnim mrežama Zapadnog Balkana i sa preko 100 organizacija u Crnoj Gori. Institut je aktivno uključen u regionalne mreže: Think for Europe (TEN), Pointpulse, SELDI, WeBER, Koalicija UNCAC, Global BTAP, PASOS i Koalicija za zaštitu zviždača Jugoistočne Evrope.

Rezultati našeg rada sumirani su u 127 publikacija, izvještaja i analiza, a donosiocima odluka uputili smo više od 1000 preporuka. Preko četiri hiljade puta u medijima smo izložili predloge i preporuke za bolje javne politike.

Pokrenuli smo i tri internet stranice. Moj grad je pionirski poduhvat prikaza budžetskih podataka lokalnih samouprava. Nakon njega, izrađena je Moja uprava, adresa za građane koji žele da prijave problem sa kojim su se susreli prilikom ostvarivanja prava pred javnom upravom. Najnoviji internet portal Moj novac rezultat je namjere da hiljade nepretraživih, „zaključanih” podataka učinimo dostupnim.

Institut alternativa redovno objavljuje informacije o finansijama, projektima i donatorima koji su podržali rad organizacije. Zbog toga, Institut je tri godine zaredom dobio pet zvjezdica za transparentnost prema istraživanju koje je sproveda međunarodna neprofitna organizacija Transparency koja ocjenjuje transparentnost preko 200 istraživačkih centara.

Predsjednik Upravnog odbora IA je Stevo Muk, a našu organizaciju trenutno čini desetočlani tim.

www.institut-alternativa.org

www.mojgrad.me

www.mojauprava.me

www.mojnovac.me